



БЕРШЕДА
Євген Романович — член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, професор, Надзвичайний і Повноважний Посол України, перший заступник директора Інституту законодавства Верховної Ради України

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ ТА ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ: КАДРОВИЙ ВНЕСОК

Коли йдеться про внесок Національної академії наук України у суспільний розвиток держави, перше, що спадає на думку, це, звісно, численні досягнення і розробки в галузі природничих наук, створення нових технологій, здобутки у соціогуманітарній сфері. Автор статті привертає увагу до іншого боку діяльності українських учених на благо своєї країни — залучення вихідців з Академії на державну службу. В історичній ретроспективі розглянуто закладену вже понад 100 років тому традицію служіння науковців інтересам своєї держави у законодавчій та судовій гілках влади, в економічному та гуманітарному блоках Уряду, в дипломатичному корпусі.

Передумови невинновості. 100-річчя Національної академії наук України привернуло увагу до багатоаспектності внеску вітчизняних науковців у розбудову української держави, зокрема до «академічного походження» частини політичної еліти України, яка сформувалася зі здобуттям нею незалежності. Йдеться про вітчизняний феномен залучення вихідців з Академії наук на державну службу — до законодавчої і судової гілок влади, економічного та гуманітарного блоків Уряду, дипломатичного корпусу. Причому служіння науковців інтересам Української держави має 100-річну традицію і яскраво проявилось під час створення Української Академії Наук. У цьому процесі брали участь багато вчених зі світовим ім'ям. Так, історик держави і права академік Микола Василенко був членом Центральної Ради, Головою Ради Міністрів, Міністром освіти, Головою Державного Сенату Гетьманату; академік Михайло Туган-Барановський працював Генеральним секретарем фінансів УНР, академік Володимир Косинський — Міністром праці Української Держави. Унікальним прикладом наукового служіння в ім'я розбудови державності України стали життя і творчість Голови Центральної Ради України академіка Михайла Грушевського.

У часи радянського тоталітаризму Академія наук Української РСР залишалася своєрідною оазою — осередком демократичних традицій, ознаками яких можна вважати таємне

голосування на виборах її членів, конкурсний відбір на посади, заохочення дискусій та ін.

Під керівництвом видатного вченого, організатора науки та державного діяча академіка НАН України Бориса Євгеновича Патона було відпрацьовано дієвий механізм формування кадрового потенціалу АН УРСР, зокрема і фахівців-суспільствознавців. Причому в умовах «хрущовської відлиги», після десятиліть політичних репресій, почало з'являтися молоде покоління економістів, юристів, істориків, літературознавців, які, користуючись шпаринками у «залізній завісі», опанували іноземні мови, намагалися вивчати зарубіжні джерела інформації, починали цікавитися працями попередників, що належали до покоління «розстріляного відродження» України.

На відміну від колег, які займалися дослідженнями в галузі технічних наук, спрямованими на задоволення інтересів насамперед військово-промислового комплексу, і не зазнавали професійних обмежень та нерідко посідали лідерські позиції в країні і світі, українські суспільствознавці працювали в умовах монополії комуністичної ідеології, потерпаючи від своєї «периферійності» порівняно з московськими науковцями, наближеними до керівництва КПРС.

Неусвідомлювана нами самими підготовка науковців-економістів до практичної участі у державотворчих процесах розпочалася фактично в 1960-х роках із запровадженням реформ, що відбувалися в рамках призабутого з часів «нової економічної політики» госпрозрахунку і здобули назву «нових методів господарювання». Їх активним провідником був Голова Ради Міністрів СРСР технократ О.М. Косигін. Зі Сполучених Штатів Америки, на запрошення М.С. Хрущова, повернувся Валерій Терещенко (не родич «того Терещенка»), який став активним пропагандистом раніше невідомої в СРСР науки менеджменту, що популяризувалася як наукова організація управління. Згодом приїхав зі Швейцарії та заснував на базі Інституту економіки АН УРСР Міжнародний інститут менеджменту (МІМ) член Римського клубу, професор Богдан Гав-

рилишин. Починалася «перебудова». З країн Балтії поширювалася і набувала популярності ідея економічної самостійності союзних республік, а Росія у червні 1990 р. проголосила свій державний суверенітет.

Опосередкований, але визначний внесок у створення незалежних держав і здійснення демократичних перетворень на пострадянському просторі по праву належить низці російських учених — лауреату Нобелівської премії, академіку АН СРСР Андрію Сахарову, одному з головних «архітекторів перебудови» академіку РАН Олександрю Яковлеву, ректору Московського історико-архівного інституту професору Юрію Афанасьєву та ін.

Здобуття Україною незалежності не лише відкинуло радянські обмеження, а й відкрило перед науковцями безпрецедентні можливості для безпосередньої участі в розбудові власної держави з ринковою економікою та демократичним політичним устроєм.

Показово, що серед депутатів Верховної Ради, які проголосували за незалежність України, були академіки НАН України Михайло Голубець, Олесь Гончар, Павло Кислий та Ігор Юхновський, члени-кореспонденти НАН України Сергій Дорогунцов, Олександр Ємельянов і Анатолій Савченко, наукові співробітники Інституту економіки АН УРСР Іван Заєць та Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона Юрій Костенко, відповідальний секретар «Українського біохімічного журналу» Академії наук УРСР Олесь Шевченко.

Після розпаду СРСР лідерами державотворення ставали провідні вчені не лише України. На чолі незалежної Білорусі був академік Станіслав Шушкевич, а Президентом Киргизстану було обрано академіка Аскара Акаєва.

Створення в незалежній Україні практично «з нуля» національної системи управління економікою та фінансами потребувало професійних рішень і нестандартних підходів. На забезпечення виконання цих завдань було спрямовано призначення на посади Віце-прем'єр-міністра України, Міністра фінансів, Міністра економіки колишніх співробітників Інституту економіки НАН України доктора економічних

наук, професора Володимира Ланового, кандидатів економічних наук Ігоря Мітюкова та Василя Рогового; Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України — академіка НАН України Богдана Данилишина. В Інституті економіки як науковці сформувалися перший заступник голови Антимонопольного комітету України доктор економічних наук, професор Зоя Борисенко, заступник Міністра економіки, а згодом заступник Міністра промислової політики член-кореспондент НАН України Анатолій Даниленко, народні депутати України доктор економічних наук, професор Володимир Черняк та Володимир Лановий, радник Президента України, кандидат економічних наук Олександр Пасхавер, заступник Міністра економіки доктор економічних наук Ірина Крючкова. Науковим консультантом Президента України працювала нинішній академік-секретар Відділення економіки НАН України академік НАН України Елла Лібанова, професійне становлення якої відбувалося в Раді по вивченню продуктивних сил НАН України.

Невеликий за чисельністю співробітників Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України став науковою школою для голови Центральної виборчої комісії, заступника Голови Конституційного Суду України, члена-кореспондента НАН України Володимира Шаповала, голів Конституційного Суду академіків Національної академії правових наук України (НАПрН України) Івана Тимченка і Миколи Селівона, члена-кореспондента НАПрН України судді Конституційного Суду Миколи Козюбри, народних депутатів України члена-кореспондента НАН України Василя Сіренка і кандидата юридичних наук Володимира Стретовича, доктора юридичних наук Миколи Онищука, який також працював Міністром юстиції України, голови Фонду сприяння місцевому самоврядуванню України кандидата юридичних наук Миколи Пухтинського, першого заступника Міністра юстиції України члена-кореспондента НАПрН України Анатолія Зайця, заступника Міністра юстиції, доктора економічних наук, професора Володимира

Забігайла, членів Центральної виборчої комісії кандидата юридичних наук Ренольда Давидова і академіка НАПрН України Олександра Копиленка, якого після повернення на посаду директора Інституту законодавства Верховної Ради України було обрано академіком НАН України. Серед колишніх співробітників Інституту держави і права — багаторічний керівник Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України доктор юридичних наук, професор Анатолій Мацюк, завідувач відділу громадянства Адміністрації Президента України кандидат юридичних наук Петро Чалий.

У 1992 р. відомого фізика-теоретика академіка НАН України Ігоря Юхновського було призначено Першим віце-прем'єр-міністром України. Удостоєний звання Героя України, він чотири рази обирався депутатом Верховної Ради України. Віце-прем'єр-міністрами України працювали академіки НАН України літературознавець Микола Жулинський, біохімік Сергій Комісаренко, політолог Іван Курас, матеріалознавець Володимир Семиноженко, історик Валерій Смолій. Причому Микола Жулинський, Іван Курас, Володимир Семиноженко, а також академік НАН України Петро Толочко обиралися до Верховної Ради України.

Міністром зовнішньоекономічних зв'язків і торгівлі було призначено колишнього ученого секретаря Інституту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн АН УРСР Андрія Гончарука, а міністрами охорони навколишнього природного середовища — Івана Зайця, Юрія Костенка, а також колишнього співробітника Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України доктора економічних наук, професора Василя Шевчука.

Член-кореспондент НАН України Валерій Мазур був свого часу Міністром промисловості України. Співробітник Інституту фізики НАН України член-кореспондент НАН України Сергій Рябченко став першим головою Комітету по науково-технічному прогресу Кабінету Міністрів України, а згодом головою Державного комітету України з питань науки і технологій.

Першим заступником Міністра освіти і науки України працював академік НАН України, доктор фізико-математичних наук, директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України Ярослав Яцків. Заступник директора Інституту проблем реєстрації інформації НАН України, доктор технічних наук, професор Олександр Додонов очолював управління інформаційного забезпечення Апарату Ради національної безпеки і оборони України.

Народними депутатами України обиралися заступник директора Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України академік НАН України Олег Білорус, а також науковий співробітник цього Інституту кандидат філософських наук Володимир Полохало.

Безумовно, державотворча інтелектуальна енергія Національної академії наук України не вичерпується безпосередньою участю її представників в інституційних процесах, спрямованих на утвердження незалежності держави.

Спираючись на власний досвід та зберігаючи й оновлюючи нагромаджений творчий потенціал, НАН України після 1991 р. отримала безпрецедентні можливості для інтеграції до європейської і світової наукової спільноти, відновила або започаткувала такі, знищені в часи сталінщини, наукові напрями, як соціологія, демографія, політологія, народознавство, українознавство. Було позбавлено ідеологічних та москвоцентричних міфів економіку, право, історію, філософію та інші суспільні і гуманітарні науки.

Дипломатичний сегмент. Доволі природним видається використання науковців на дипломатичній службі. Подібні приклади траплялися ще в радянській практиці. Так, Міністр закордонних справ СРСР Андрій Громико після захисту кандидатської дисертації з економіки сільського господарства працював ученим секретарем Інституту економіки Академії наук СРСР. Згодом його направили на дипломатичну роботу, оскільки в ті роки сталінські репресії сильно зачепили Наркомат закордонних справ. Міністром закордонних справ, а потім головою Уряду Росії працював також академік АН СРСР, доктор економічних наук Євгеній Примаков.

Вітчизняний феномен активного залучення вихідців з Академії наук до роботи в Міністерстві закордонних справ України пояснюється передусім проблемою «кадрового голоду» при формуванні персоналу закордонних дипломатичних установ, особливо в перші роки після здобуття незалежності. З іншого боку, слід визнати, що до переходу на державну службу науковців спонукали не лише професійні інтереси і активна громадянська позиція, а й різке погіршення фінансування академічних установ на початку 1990-х років.

Залучення кадрів із науково-освітньої сфери до дипломатичного відомства спостерігається не лише в Україні. Працюючи на посольських посадах у Берні, Женеві та Брюсселі, я постійно зустрічався і легко знаходив спільну мову з колегами — професорами економіки, права, історії, які очолювали дипломатичні установи Словаччини і Туреччини, Німеччини і Франції. Усі вони походили з університетського середовища, хоча їхні країни мали розвинену дипломатичну структуру.

Квазідержава, якою була Українська РСР, але при цьому член ООН, ЮНЕСКО та низки інших міжнародних організацій, формально мала постійні представництва при цих організаціях і власний дипломатичний корпус. До нього належали кілька десятків висококваліфікованих фахівців малочисельного і фактично «кишенькового» щодо Москви Міністерства закордонних справ Української РСР. Саме вони склали ядро дипломатичного корпусу незалежної України і з часом ставали міністрами закордонних справ або очолювали закордонні дипломатичні установи.

На відміну від Москви, де дипломатична служба створювалася століттями і мала величезний кадровий потенціал, у тому числі українського походження, і де досить легко було змінити вивіску, в Києві ситуація була зовсім іншою. По-перше, критично не вистачало фахівців-міжнародників, а також інфраструктурного забезпечення закордонних дипломатичних установ. Причому, якщо приміщення ще можна було порівняно швидко придбати або орендувати, то з кадровою проблемою було

складніше, її доводилося оперативно вирішувати із залученням науковців, які не здобули спеціальної дипломатичної підготовки, але мали схильність та інтерес до засвоєння нових знань, досвід творчої самостійної роботи на відповідальних посадах і володіли іноземними мовами. За цих обставин до дипломатичного корпусу перейшло чимало колишніх співробітників Національної академії наук України.

Серед вихідців з академічних установ — нинішній Міністр закордонних справ України Павло Клімкін, який до переходу на роботу в МЗС України на початку 1990-х років займався дослідницькою роботою в Інституті електростварювання ім. Є.О. Патона НАН України.

Показовим є приклад академіка НАН України Олега Білоруса, який працював директором департаменту Секретаріату Європейської економічної комісії ООН у Женеві, згодом — заступником директора Інституту світової економіки та міжнародних відносин НАН України, а в березні 1992 р. його було призначено першим Надзвичайним і Повноважним Послом України в США. Борис Гудима, в радянські часи працівник Міжнародної організації праці за українською квотою та колишній співробітник Інституту держави і права АН УРСР, зі здобуттям Україною незалежності став заступником Міністра закордонних справ, представником України при Європейському Союзі, Послом України в Італії та в Марокко.

Заступником Міністра закордонних справ України працював і колишній науковець із Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України, а в радянські часи — співробітник Економічної та соціальної комісії ООН для Азії та Тихого океану, кандидат економічних наук Олександр Макаренко.

Першим Послом України у Великій Британії став відомий учений, академік-секретар Відділення біохімії, фізіології та молекулярної біології НАН України, академік НАН України Сергій Комісаренко. Згодом на цій самій посаді працював колишній співробітник Інституту економіки АН УРСР, а перед тим — представник України при ЄС Надзвичайний і Повноважний Посол України Ігор Мітюков.

Серед «некар'єрних» українських дипломатів вищого рангу — нинішній віце-президент НАН України та колишній Посол України у Республіці Молдова, академік НАН України, доктор економічних наук, професор Сергій Пирожков, экс-Посол України в Італії, політолог, член-кореспондент НАН України Володимир Євтух, колишні послы України в Казахстані — Микола Селівон, у Кенії — Володимир Забігайло, у Молдові — Петро Чалий.

Послом України у США, а згодом у Франції став науковий співробітник Інституту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн НАН України кандидат економічних наук Олег Шамшур. У цьому самому Інституті навчався в аспірантурі та захистив кандидатську дисертацію Надзвичайний і Повноважний Посол України Андрій Гончарук, який був представником України у СОТ, керівником Головного управління з питань міжнародних відносин Адміністрації Президента України.

Послом України у Фінляндії та за сумісництвом в Ісландії, Швеції, Данії і Норвегії, а згодом — виконавчим директором у Раді директорів ЄБРР від України, Румунії, Молдови, Грузії і Вірменії працював доктор економічних наук, професор Ігор Подолєв, який сформувався як науковець в Інституті економіки промисловості АН УРСР. Колишній учений секретар Інституту економіки АН УРСР кандидат економічних наук Юрій Якуша тривалий час був представником України та низки країн Східної Європи при Міжнародному валютному фонді.

У Президії АН УРСР, а згодом у Секретаріаті ООН у Нью-Йорку працював кандидат фізико-математичних наук Ростислав Білодід, який став першим Послом України в Литовській Республіці, а з часом першим Послом України у В'єтнамі та за сумісництвом у Камбоджі, Лаосі, Малайзії, М'янмі, на Філіппінах, у Сінгапурі і Таїланді.

Доктор фізико-математичних наук та колишній співробітник Президії НАН України Сергій Корсунський протягом тривалого часу очолював Посольство України у Турецькій Республіці. У Президії НАН України працю-

вав кандидат геолого-мінералогічних наук Павло Кир'яков, якого було призначено Послом України у Македонії та Естонській Республіці. Співробітником Інституту гідромеханіки НАН України, а потім — апарату Президії НАН України був радник-посланник Посольства України в Російській Федерації кандидат технічних наук Володимир Іванов.

Цікавим видається і професійний досвід правознавця, колишнього наукового співробітника Інституту держави і права АН УРСР кандидата юридичних наук Віталія Степанова — ще за радянських часів він перейшов на дипломатичну службу та працював у Міністерстві закордонних справ Української РСР.

Як відомо, науковець — це покликання, і тому у своїй дипломатичній діяльності вихованці академічних установ залишалися дослідниками та новаторами. Робота на чолі дипломатичних установ не лише створила умови для практичного втілення ними своєї громадянської позиції, а й сприяла посиленню наукової складової зовнішньої політики України, інтеграції вітчизняної науки до європейської та світової дослідницької спільноти.

Природно, що після завершення дипломатичної кар'єри науковці, як правило, продовжують дослідницьку діяльність у наукових та освітніх закладах України.

Невипадковість участі науковців у формуванні вітчизняного дипломатичного корпусу впливає, зокрема, з того, що за радянських часів Інститут економіки АН УРСР та Інститут держави і права АН УРСР вирізнялися особливим «внеском» до кадрового забезпечення української квоти на посади у міжнародних організаціях. У статистичному департаменті ООН у Нью-Йорку працювали академік АН УРСР Петро Багрій, доктор економічних наук Андрій Ревенко, кандидат економічних наук Петро Нагірняк. У міжнародних організаціях у Женеві важливі посади обіймали вчені-економісти Олег Білорус, Леонід Кістерський, Віталій Кононенко, Йосип Прокопенко, Володимир Філіпов, дослідники-правознавці Галій Бувайлик, Олександр Овсюк, Сергій Раскалей, Геннадій Лебакін та ін.

Віце-президентом Міжнародного Суду ООН у Гаазі було обрано славного українського юриста-міжнародника академіка Володимира Корецького. Інший видатний український учений-правознавець член-кореспондент АН УРСР Петро Недбайло став головою Комісії ООН з прав людини. Саме йому, єдиному представникові Східної Європи, було присуджено Премію ООН у галузі прав людини, лауреатами якої ставали Нельсон Мандела, Джиммі Картер, Елеонора Рузвельт.

Постійним представником Української РСР у Комісії ООН з транснаціональних корпорацій був академік НАН України Микола Чумаченко. У роботі Європейської економічної комісії ООН у Женеві брав участь видатний український економіст, академік НАН України Іван Лукінов, обраний також членом Шведської королівської академії сільського та лісового господарства.

Учений зі світовим ім'ям у галузі ядерної фізики та енергетики академік НАН України Іван Вишневський був офіційним та уповноваженим представником України на генконференціях МАГАТЕ, входив до Ради управляючих цієї міжнародної організації.

Експертом ЮНЕСКО в галузі міжнародної міграції працював історик і політолог академік НАН України, директор колишнього Інституту соціальних та економічних проблем іноземних країн Арнольд Шлепаков.

Слід зазначити, що участь у міжнародних зв'язках дозволяла українським науковцям зазирнути за горизонт кордонів та ідеологічних догм, встановити професійні зв'язки, сформулювати нові підходи до власної дослідницької діяльності.

На власному досвіді. Вплив цих процесів разом з колегами відчував і я — колишній аспірант та науковий співробітник Інституту економіки АН УРСР, а згодом заступник голови Ради по вивченню продуктивних сил УРСР АН УРСР (РВПС), свого часу зарахований до кадрового резерву Міністерства закордонних справ Української РСР.

Французьку мову починав вивчати ще у шкільні роки, а міжнародний досвід набував

аспірантом як позаштатний лектор Комітету молодіжних організацій України, виступаючи перед зарубіжними аудиторіями у Швейцарії та Франції, у 1970 р. був членом делегації Української РСР на Всесвітній асамблеї молоді в Нью-Йорку, присвяченій 25-річчю ООН.

Значно пізніше, 1992 р., вже на посаді заступника голови РВПС, здобув стипендію французького уряду та пройшов стажування в одній з лабораторій Національного центру наукових досліджень Франції (CNRS). Відразу після цього, за рекомендацією керівництва НАН України, був призначений помічником з питань науки Президента України Леоніда Кравчука. Безпосередньо з Главою держави в той час працював член-кореспондент НАН України доктор економічних наук, професор Олександр Ємельянов. Тоді фактично відбувся мій дипломатичний дебют як керівника української делегації, що вперше відвідала багату на нафту Лівію. Під час зустрічей з керівниками цієї країни ми зондували можливості двосторонньої співпраці в нафтовидобуванні, будівництві залізниць, рибальстві та інших галузях. Причому зустріч із Лідером Лівійської революції Муаммаром Каддафі проходила в найкращих традиціях детективного жанру — в пустелі, в його наметі та посеред ночі...

Зі сферою зовнішньої політики України тісно була пов'язана і моя робота в апараті Ради національної безпеки і оборони України, Секретарем якої з 1994 по 1999 р. був нинішній перший віце-президент НАН України, академік НАН України Володимир Горбулін. Саме там і тоді формувалася європейська та євроатлантична стратегія України. Безпосередньо для Президента України Леоніда Кучми готувалися конкретні пропозиції щодо українсько-російських відносин, стратегічного партнерства із США та особливих відносин з Польщею.

Роки роботи на посаді завідувача відділу стратегічного планування та координації політики національної безпеки, а згодом — першого помічника — керівника групи помічників та консультантів Секретаря РНБО, фактично стали професійною платформою для виконан-

ня завдань, які постали в МЗС України. Велика відповідальність і надзвичайні навантаження на стартовій дипломатичній посаді — першого заступника Міністра закордонних справ України у 1998–2000 рр., стали логічним продовженням попереднього досвіду.

В умовах дещо скептичного ставлення до «некар'єрних» дипломатів усім їм потрібно було швидко адаптуватися та «видавати» конкретні результати. Ключ до цього лежав у необхідності використання таких спільних для науковців і дипломатів інструментів, як ініціативність, аналітичний, комплексний підхід до роботи, колегіальність при генеруванні думок, вміння чітко й коротко формулювати, ретельне власноручне відпрацювання текстів, націленість на конкретний результат. Здатність науковців до імпровізації допомагала також у тих випадках, коли не було чітких вказівок чи директив з Центру.

За розподілом обов'язків серед заступників Міністра закордонних справ України мені було доручено відповідати за економічні та науково-технічні зв'язки, європейську інтеграцію, співробітництво в галузі безпеки та двосторонні зв'язки з країнами Західної Європи. У кожному з цих напрямів важливою є наукова складова. Втім, найбільшої конкретності вдавалося досягати вже працюючи на посольських посадах у Берні, Женеві і Брюсселі та маючи можливість безпосереднього спілкування у дослідницьких центрах та університетах Брюсселя, Гента, Лувена, Льєжа, Цюриха, Сент-Галена, Женеві та Фрібурга.

Приємним сюрпризом було те, що у багатьох випадках вже наявні спільні розробки згаданих закладів з українськими науковцями були започатковані в результаті виявленої нашими співвітчизниками особистої ініціативи у просуванні отриманих ними результатів міжнародного рівня.

Посольство України у Швейцарії приділяло багато уваги налагодженню співпраці з розташованою поблизу Женеві Європейською організацією ядерних досліджень (CERN), де українські вчені та інженери з Харкова виграли тендер на постачання розроблених ними

унікальних складових для будівництва Великого андронного колайдера.

У вересні 2014 р. Верховна Рада України ратифікувала Угоду про набуття нашою державою статусу асоційованого члена CERN. На офіційному рівні пропозицію про доцільність отримання такого статусу було вперше сформульовано та доведено до Центру Посольством України у Швейцарії ще 2002 року. Саме в той період Президент НАН України академік НАН України Борис Патон підтримав пропозицію Посольства та разом із першим віцепрезидентом НАН України академіком НАН України Анатолієм Шпаком здійснив організований дипустановою перший візит до CERN, а також відвідав будівництво колайдера.

За ініціативою Посольства України у Берні встановлено пам'ятник славетному танцівнику та хореографу, киянину Сержу (Сергію) Лифарю в м. Лозанні, безкоштовно отримано від графині Ліліан Алефельд та передано до Національного музею історії України колекцію

видатних творів мистецтва, сценічних костюмів митця, його нагород, особистих ювелірних прикрас, документів. На жаль, створену на базі дару унікальну постійно діючу експозицію, присвячену С. Лифарю, у 2015 р. було розуккомплектовано і переміщено до сховища.

На відзнаку традицій присутності України у європейському просторі за участі високих представників України та країн перебування було урочисто відкрито меморіальні дошки на честь дипломатичних установ України у Берні та Брюсселі, які діяли у 1918–1923 рр.

Після завершення дипломатичної служби я повернувся до наукової роботи, працюю в Інституті законодавства Верховної Ради України, порівняно невеликий колектив якого безпосередньо взаємодіє з комітетами Верховної Ради України у розробленні проектів законів з комплексних питань розвитку суспільства і держави, перспективному плануванні законотворчої діяльності парламенту, адаптації вітчизняного законодавства до європейських норм.

E.R. Bersheda

Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine (Kyiv)

NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE AND STATE-BUILDING: THE PERSONNEL COMPONENT

When it comes to the contribution of the National Academy of Sciences of Ukraine to the public development of the state, the first thing that comes to mind is, of course, numerous achievements and developments in the natural sciences, the creation of new technologies, achievements in the socio-humanitarian sphere. The author of the article draws attention to the other side of the activities of Ukrainian scientists for the benefit of their country - the attraction of cadres from the Academy to the civil service. In the historical retrospect, the article considers the tradition of scholars serving the interests of their state laid down more than 100 years ago in the legislative and judicial branches of power, in the economic and humanitarian blocks of the government, in the diplomatic corps.